

Områdesnämnden
för humanvetenskap

Karin Helander
Vicerektor

Anhållan om medel för strategiska satsningar inom det humanvetenskapliga området

Det humanvetenskapliga området har under året 2015 formulerat strategier för 2016–2018. Det övergripande syftet med strategierna är att stärka och synliggöra det humanvetenskapliga området genom att identifiera centrala frågor och tydliggöra prioriteringar och strategiska vägval.

Samhällsförändringar är ett centralt tema för områdets utbildning och forskning. Humanistisk, juridisk och samhällsvetenskaplig kompetens ska samverka för kraftfull genomlysning och analys. Flera förändringsprocesser i vår samtid – diversifiering och digitalisering liksom migration, mångfald och segregation – kräver mångdisciplinära angreppssätt.

Med bakgrund i det humanvetenskapliga områdets strategier och åtgärdsplan anhåller området om medel för två strategiska, fakultetsöverskridande satsningar: Barn, migration och integration samt Digital humanvetenskap. Båda dessa satsningar kommer att ge väsentliga bidrag till samhällsrelevant och angelägen forskning vid Stockholms universitet och till universitetets samverkan med det omgivande samhället.

Det humanvetenskapliga området anhåller om sammantaget 20 000 tkr för satsningarna Barn, migration och integration (16 000 tkr) samt Digital humanvetenskap (4 000 tkr).

1. Barn, migration och integration

Under 2015 kom enligt Skolverkets analys drygt 70 000 barn (upp till 18 år) till Sverige, varav ca 30 000 barn under 12 år. Mellan januari och oktober 2015 ansökte drygt 23 000 ensamkommande barn om asyl i Sverige, det stora flertalet är pojkar, många (nästan 14 000) från Afghanistan. Det senaste årets stora ökning av barn som söker skydd i Europa är historisk och ställer helt nya krav på Sveriges förmåga att ta emot de barn och unga som söker skydd. Prognoserna för 2016 är osäkra, men Migrationsverkets beräkningar pekar mot ytterligare tiotusentals nyanlända barn; antalet ensamkommande beräknas till mellan 16 000 och 33 000.

Det humanvetenskapliga området bidrar med forskning och utbildning om barns utsatthet och rättigheter, transnationalitet och migration. Under hösten 2015 arrangerades åtta profilområdesseminarier för forskare och lärare. Under flera av dessa seminarier (främst Barns villkor & rättigheter, Transnationalitet & migration och Språk & språkinläring) diskuterades

frågor kring barn, migration och integration. Det uttalades starka önskemål om att samarbeta över disciplin- och fakultetsgränser utifrån den aktuella samhällsutvecklingen.

Ett uppföljningsseminarium kring Barn och migration den 11 februari i år inventerade pågående forskning, utbildning och samverkan med ambitionen att kraftsamla områdets kompetens och initiera projekt och samarbete kring de enorma samhällsutmaningar som flyktingströmmarna med det historiskt höga antalet ensamkommande barn och barn i flyktingfamiljer utgör.

Syfte

Syftet med en samlad satsning på Barn, migration och integration är att fördjupa förståelsen för den snabbt förändrade samhällsutvecklingen och de konsekvenser den får för bland annat förskola och skola, socialtjänst, rättsystem, vård och omsorg. Forskningsbehovet är stort och angeläget. Det är dock lika angeläget att i dialog med samhällets aktörer föra ut den forskning som det humanvetenskapliga området bedriver. Många samhällsfrågor som rör barn, migration och integration beslutas och handläggs utifrån kunskap och erfarenheter från olika områden samt pedagogiska, sociala och kulturella strukturer. Universitetet kan bidra med tvär- och mångvetenskapliga perspektiv. Satsningen präglas av det interdisciplinära utbytet av kunskap mellan olika vetenskapliga fält och discipliner samt dialog med samhällets aktörer. Utifrån de fundamentala principer som formuleras i bland annat Europakonventionen och FN:s konvention om barnets rättigheter kan forskning bedrivas med internationella och globala förtecken.

Stockholms universitet kan med en strategisk satsning bidra med mångvetenskapligt inriktad, betydelsefull och samhällsrelevant kunskap. En viktig del av satsningen handlar om kunskapsförmedling, informationsspridning, kommunikation och dialog med det omgivande samhället, som myndigheter, organisationer och civilsamhälle. Det humanvetenskapliga området ska utveckla nya interna och externa mötesplatser för frågor om barn, migration och integration. Genom insatser inom utbildning och samverkan kan forskningsresultat komma det omgivande samhället till godo. Satsningen skulle också syfta till att stärka forskningsverksamheten på Stockholms universitet med ett brett internationellt nätverk om barn, migration och integration som består efter det att denna satsning är avslutad.

Beskrivning

Området anholder om en forskningssatsning kring Barn, migration och integration som främst fokuserar på postdoktorala, tvååriga projektanställningar med olika inriktningar inom humaniora, rättsvetenskap och samhällsvetenskap. Satsningen innefattar också en aktiv insats av forskningsförmedling och samverkan med det omgivande samhället. Utlysningarna ska vara internationella, breda och riktas mot områden som Barn, migration och integration i relation till exempelvis:

- förskola och skola, didaktik och lärande

- hälsa, barnavård och barnpsykiatri
- tvångsvård av barn och unga
- straff, andra påföljder för unga lagöverträdare
- familjestrukturer och sociala relationer
- ekonomi, privat och offentlig
- nyanlända barn, asylsökande barn, ”papperslösa” barn, ensamkommande barn, unga EU-medborgare
- FN:s konvention om barns rättigheter (t.ex. juridiska, ekonomiska, sociala, kulturella, politiska och medborgerliga rättigheter)
- barns rättshandlingsförmåga
- språkinläring, språkutveckling, tvåspråkighet och tolkning
- transnationella perspektiv, barndomsförståelse, flyktingerfarenheter
- genus, värderingar, attityder och normer
- litteracitet, kultur och kulturarv.

En central del av satsningen är att på ett samordnat sätt genomföra riktade insatser mot samhällsinstitutioner och organisationer. Genom öppna föreläsningar, seminarier, publika aktiviteter och projekt kan områdets forskning komma samhället till del i arbetet med dessa frågor.

Barnrättscentrum vid Juridiska fakulteten är aktivt inom fältet och föreslår samordna och förvalta satsningen. Närmare inriktning på forskning och verksamhet inom ramen för projektet bör diskuteras och beslutas i en särskild styrgrupp, bestående av en mindre grupp av Barnrättscentrums styrelseledamöter från de tre fakulteterna samt representant från områdesledningen. Anställning av forskare och inriktning på utlysningar bör beredas i den föreslagna styrgruppen i samråd med områdesledningen och beslut om tillsättning av tjänster bör beredas av områdesnämndens forskningsberedning. Respektive forskare anställs, beroende på ämne och inriktning, på lämplig institution vid någon av de tre fakulteterna.

Ett fakultetsöverskridande projekt av detta slag skulle främja den tvärvetenskapliga ambition som finns inom området och vid Barnrättscentrum. De forskare som anställs inom ramen för projektet utvecklar en tvärvetenskaplig forskarmiljö kring ett nätverk för Barn, migration och integration.

För att främja det disciplinöverskridande forskningsutbytet, kontakten med framstående internationell forskning, men även för att kommunicera forskningen internt och externt, söks medel för internationella gästforskare med tvärvetenskaplig inriktning samt för konferenser, workshops och publika aktiviteter med relevanta myndigheter och organisationer. Vidare behövs medel avsättas för en koordinator för projektet placerad vid Barnrättscentrum.

Preliminär tidsplan

- Styrgrupp inrättas som leder arbetet
  - o Initieras mars 2016
- Tillsättning av koordinator
  - o Augusti 2016
- Utlysning av postdok-tjänster
  - o Hösten 2016
  - o Organisation av administration hösten 2016
- Tillsättning av postdok-tjänster
  - o Januari 2017
- Konferens med inbjuden gästforskare jan–feb 2018
- Slutkonferens och publikation jan–feb 2019

Budget

6 st postdoc i två år (37 000 kr/månad x lkp 52,4 % x OH 56 % x löneuppräknings 3 % = 1 090 000 kr/år)	13 080 tkr
2 gästforskare i 6 månader vardera (45 000 kr/månad x lkp 52,4 % x OH 56 % x löneuppräknings 3 % = 660 000 kr)	1 320 tkr
1 koordinator i två år (40 % av 34 000 kr/månad x lkp 52,4 % x OH 56 % x löneuppräknings 3 % = 400 000 kr/år)	800 tkr
<u>Expensmedel för konferenser, seminarier, externa aktiviteter samt publikation</u>	<u>800 tkr</u>
Totalt	16 000 tkr

2. Digital humanvetenskap

I det humanvetenskapliga områdets strategier betonas att inventeringen och utvecklingen av digitala teknologier för humanvetenskaplig forskning och utbildning ska prioriteras. Forskning och utbildning som befinner sig i gränssnittet mellan digitala teknologier och humanvetenskap utgör ett snabbt framväxande fält såväl nationellt som internationellt. De nordiska huvudstadsuniversiteterna liksom flera av de svenska universiteten har satsat (eller satsar) på olika former och inriktningar för digitala humaniora (som Centrum för digitala humaniora vid Göteborgs universitet, Digitala kulturer och Humanistlaboratoriet vid Lunds universitet, HUMLab vid Umeå universitet samt en nybildad mötesplats för digitala humaniora initierad av litteraturvetare vid Uppsala universitet). Den första nordiska konferensen om ”Digital humanities” äger rum 15–17 mars 2016 vid Universitetet i Oslo.

Internationellt sett är området etablerat relativt länge vid t.ex. Stanford, Oxford, Cambridge och Harvard. Det finns även sedan ett antal år flera internationella vetenskapliga tidskrifter inom ämnet.

Under de senaste 10–15 åren då digitala humaniora har använts som begrepp har ofta tre olika aspekter framhållits:

- Utveckling av specifika digitala metoder för humanistisk forskning
- Humanistisk forskning med hjälp av generella eller specialiserade digitala verktyg
- Forskning kring digitala medier (inkl. sociala medier) och människors förhållande till dessa.

Även om det funnits så kallade ”Humanities computing”-satsningar i varierande skepnader sedan 1960-talet är det först under det senaste decenniet som ”Digital Humanities” har etablerats som ett separat område inom forskning och lärande. När det gäller arbeten som gjorts i skärningspunkten mellan digitala medier och traditionella humanistiska studier har det ofta framförts att digitala humanioras uppgift är att bringa såväl de digitala mediernas redskap och teknik att stödja traditionella humanistiska frågor som att humanistiska frågeställningar ska stödja digitala media. Polemiska manifest mot etablerade, ”gamla” mått på humanistiskt arbete har omformat debatten genom nationella nyhetsmedier, inte minst i Sverige. Detta har medfört en polarisering inom viktiga nyckelaspekter såsom författarskap (författare vs nätverk); forskarpraktik (kvalitativ analys av småskalig data vs kvantitativ korrelation av ”Big Data”); epistemologiska förtjänster (argumentation och narration vs presentation och länkning); eller publikationssätt (slutförd monografi eller forskningsartikel vs flytande nätpublicering). Kritiker har framfört att digitala humanioras ”nya” standard skulle skapa en form av kunskapsproduktion som inte längre stämmer överens med den ursprungliga idén om universitetet eller om humaniora.

Syfte

Inom det humanvetenskapliga området vid Stockholms universitet finns en mångfald av forsknings- och utbildningsmiljöer som i olika former och utsträckning arbetar med digitala teknologier. Det finns däremot inget sammanhållande nätverk eller mer utarbetade eller formaliserade kontakter mellan dessa, inte heller finns någon överblick över vad som görs inom området.

Syftet med den föreslagna treåriga satsningen är att kartlägga och utveckla den digitala humanvetenskap som bedrivs vid området, skapa en plattform för digital humanvetenskap och initiera forskningsansatser inom fält där universitetet skulle kunna profilera sig internationellt.

Beskrivning

Då Stockholms universitet startar förhållandevis sent med att försöka samordna detta fält erbjuds möjligheten att anta de bästa metoderna och samtidigt undvika misstag som andra har gjort. Vi kan prioritera de inriktningar där vår forskning är framstående och där vi särskilt kan bidra till utveckling. Det humanvetenskapliga områdets styrka är att vi har en forskningsmiljö som inkluderar humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska dimensioner. Det humanvetenskapliga området kan arbeta strategiskt och målmedvetet med fakultetsöverskridande digital humanvetenskap, som inkluderar ett hänsynstagande till den politiska, sociala och ekologiska miljö humanvetenskapen har idag men också med ett historiserande tillvägagångssätt som balanserar dagens vision mot det förflutna.

Stockholms universitet har genom sin bredd och storlek en särskilt god möjlighet att skapa en framstående forskningsmiljö inom digital humanvetenskap. Stockholms universitet har dessutom landets största institution inom data- och systemvetenskap, framstående expertis inom film- och medieforskning och estetiska vetenskaper samt ett flertal språkinstitutioner. Denna miljö skulle därför kunna arbeta med alla tre ovan nämnda ”traditionella” inriktningar inom digital humanvetenskap, men än mer intressant är möjligheten att på nya sätt kombinera metoder från olika områden där Stockholms universitet redan är framstående. T.ex. skulle den nationellt ledande data- och textanalysforskningen vid Institutionen för data- och systemvetenskap som i dag arbetar med medicinska data kunna appliceras på språkvetarnas databaser; moderna simulerings- och visualiseringstekniker kunde appliceras inom arkeologisk forskning etc. Ett embryo till liknande ämnesövergripande satsningar är t.ex. det projekt som i dag bedrivs på Institutionen för mediastudier kring digital existens, som samarbetar med cybersäkerhetsexperter m.fl. vid Institutionen för data- och systemvetenskap. Samarbete kring eGOVLAB finns mellan Institutionen för data- och systemvetenskap och Institutet för rättsinformatik vid Juridiska institutionen. Rättsvetenskaplig forskning om cybersäkerhet, digital samhällsstyrning, integritet och immaterialrätt kan också knytas till digital humanvetenskap. Således finns inom Stockholms universitet expertis inom ett flertal specialistområden som saknar motstycke på andra lärosäten i landet.

Anhållan gäller medel för ett antal relaterade initiativ, tänkta att utvecklas över en treårsperiod. Efter samtal med forskare inom det digitala humanvetenskapliga fältet är det tydligt att en satsning på digital humanvetenskap bör göras i flera steg, som emellertid i viss mån sker parallellt eller överlappar varandra:

1. En grundläggande, selektiv och fokuserad kartläggning över existerande expertis, program, projekt och initiativ samt av den aktuella debatten inom fältet. Kartläggningen görs i form av en rapport som inkluderar också inventering av eventuella behov av särskild infrastruktur. Rapporten skall även föreslå en strategi för den långsiktiga, infrastrukturella organisationen av digital humanvetenskap samt ge förslag till en workshopserie för nästa steg.
2. En workshopserie för att utveckla eller anpassa existerande digitala verktyg, relaterad till konkreta, existerande forskningsprojekt vid det humanvetenskapliga området initieras. Specifika delområden, projekt och inriktningar identifieras. En internationell rådgivande kommitté representerad av olika discipliner bör tillsättas. En redigerad volym i samband med en internationell konferens kunde här vara en utgångspunkt.
3. En fakultetsöverskridande plattform för den digitala humanvetenskapen vid Stockholms universitet utvecklas. En koordinator och en referensgrupp tillsätts, för att integrera arbetet vid området – i enlighet med tredje uppgiften – med existerande plattformar som The Conversation (<http://theconversation.com/uk>).
4. Stöd till initiering av nya projekt, som kan leda till externt finansierade forskningsprojekt eller speciella forskningsatsningar och samarbeten, utlyses av området. Dessa bereds av Forskningsberedningen på liknande sätt som områdets övriga strategiska satsningar på forskning och forskarutbildning.

Uno Fors, prefekt vid Institutionen för data- och systemvetenskap och Patrick Vonderau, professor i filmvetenskap vid Institutionen för mediastudier, som båda har djup kunskap men från olika perspektiv kring gränssnittet digitala teknologier och humanvetenskap, har förklarat sitt intresse för att arbeta med en kommande satsning på digital humanvetenskap, bland annat genom att göra kartläggningen i fas 1 tillsammans med en representant från Juridiska fakulteten.

Även andra forskare vid området har uttryckt ett aktivt intresse för att samarbeta kring digital humanvetenskap, t.ex. Amanda Lagerkvist, Wallenberg Academy Fellow vid Institutionen för mediastudier som arbetar för ett nationellt resurscentrum för digital existens vid Stockholms universitet. Lagerkvist har redan initierat ett samarbete med Uno Fors kring studiet av människans existentiella utsatthet i en digitaliserad värld.

Satsningen på digital humanvetenskap innefattar också medel för projekt i gränssnittet mellan konstnärlig forskning och digital humanvetenskap. Mötet mellan konstnärlig gestaltning, forskning och digitala tekniker bedrivs vid RATS teater, från och med 2016 en forskningsscen vid Stockholms universitet, knuten till Institutionen för data- och systemvetenskap. RATS

teater ska fungera som en plats för experiment med samhällsfrågor och forskning i relation till konstnärlig, teknisk och multimedial utveckling. Arbetet sker i nära samarbete med näringsliv, kulturinstitutioner, universitet och högskolor samt fria aktörer. Centralt är att utveckla metoder och processer för dialog där publiken kommer till tals. Forskningsscenen ska inspirera och inspireras av unga människor och på så sätt bidra till ökad kännedom om Stockholms universitet och dess verksamhet, såväl nationellt som internationellt. RATS teater är en digitalteater vars placering i Kista, med möjlighet till flyttbara föreställningar och innovativa tekniska lösningar, kommer att bidra till spridning av aktuell forskning inte minst till unga medborgare, vilket utgör ett aktivt bidrag till det humanvetenskapliga områdets ambition att under åren 2016–2018 arbeta med breddad rekrytering.

Preliminär tidsplan

- Arbetsgrupp, med representanter från områdets tre fakulteter, inrättas som leder arbetet
  - Initieras april 2016
  - Fullt igång augusti 2016
- Kartläggning av befintliga miljöer mm inom SU
  - April – november 2016
  - Rapport framläggs december 2016
- Workshops
  - December 2016 – maj 2017
- Fakultetsövergripande plattform initieras
  - Januari 2017
  - Fullt utbyggd januari 2018
- Strategiska medel för digital humanvetenskap (omgång 1)
  - Utlysning april 2017
  - Genomförande hösten 2017-våren 2018
- Strategiska medel för digital humanvetenskap (omgång 2)
  - Utlysning oktober 2017
  - Genomförande våren 2018-hösten 2018
- Etablering av mer långsiktiga satsningar
  - Hösten 2018 – mars 2019

Budget

Kartläggning (3 personer med professorslön på 20 % vardera i 6 månader)	480 tkr
Koordinator på 10 % i 2,5 år (34 000 kr/månad x lkp 52,4 % x OH 56 % x löneuppräknig 3 % = 100 000 kr/år)	250 tkr
Administrativ resurs för plattform	320 tkr
Workshop-serie med inbjudna gäster samt publikation	200 tkr
Expensmedel för kommunikation och aktiviteter	350 tkr
RATS teater (200 tkr x 2 år)	400 tkr
Utlysning av medel för initiering av nya projekt	2 000 tkr
Totalt	4 000 tkr

Sammanfattning

Det humanvetenskapliga området anholder om sammantaget 20 000 tkr för ovan beskrivna satsningar på Barn, migration och integration (16 000 tkr) och Digital humanvetenskap (4 000 tkr).

Stockholm 17/2 2016

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Karin Helander'.

Karin Helander, vicerektor